

VEČERNI LIST

Cena celoletna po poštu K 40.—, na Ljubljano K 38.—
 polletna " " " 20.— " " " 18.—
 četrtletna " " " 10.— " " " 9.—
 mesečna " " " 3.50. " " " 3.—
 Redništvo in uprava: Kopitarjeva ulica 6. — Telefon 50.

NEODVISEN DNEVNIK

Insarati: Enostolpna poltista (59 mm široka in 3 mm visoka ali nje prostor) za enkrat po 50 vin., za dva- in večkrat po 45 vin. — Ob sobotah dvojni tarif. — Poštano: Enostolpna poltista K 1.—. — Izhaja vsak dan, izvenredno nedelje in praznike, ob 3. uri popoldne.

Velikanski tabor na Koroškem.

3000 Slovencev protestira.

Guštanj, 27. jan. (Izv. brzovjaka »Več. List«.) Včerašnji tabor je sijajno uspel. Zbralo se je nad 3000 koroških Slovencev. Govorili so dr. Ravnik, Podlesnik in več

koroških Slovencev. Z velikanskim navdušenjem so zborovalci protestirali proti zasedanju slovenske zemlje po nemških tolpah in proti italijanski okupaciji.

Londonška pogodba ne velja.

Ženeva, 25. jan. (Lj. k. u.) Čehoslov. tisk. urad poroča: Francoski minister za zunanje stvari Pichon je izjavil zborničnemu odseku za zunanje zadeve, da so s soglasjem z Wilsonovo zvezo narodov vse dosedanje tajne pogodbe v gotovem zmislu razveljavljene. Poljsko, italijansko in rumunsko vprašanje je mogoče rešiti edinole na podlagi samoodločbe narodov.

tisk. urad poroča: »Secolo« javlja iz Pariza, da je izvedel od ameriškega politika, da je Wilson tajne pogovore, sklenjene med zavezniki pred vstopom v svetovno vojno, priznal le v toliko, kolikor niso v protislovju s 14 točkami njegovega programa. Po tej izjavi je sklepati, dostavlja list, da se mora Italija odpovedati zahtevi po onem ozemlju, ki nima očitno italijanskega značaja.

Dr. Korošec odšel v Belgrad.

Ljubljana, 27. januarja. Danes zjutraj se je 8. uri odpeljal ministrski podpredsednik dr. Korošec s posebnim vlakom v Belgrad. Dr. Korošec je dalje časa bolehal, a je zadnje dni toliko okreval, da je sedaj

mogel oditi na pot v prestolno mesto, kamor ga kličejo važni opravki. Pričakovati je, da se sedaj sestava nove deželne vlade za Slovenijo pospeši.

Posvetovanja z Američani v Mariboru.

Ameriški odposlanci navdušeno spreje i.

Maribor, 27. jan. Danes dopoldne se je pripeljalo ameriško odposlanstvo, na čelu mu podpolkovnik Miles, v Maribor, kjer se vršijo nadaljnja pogajanja, oziroma posvetovanja med ameriški odposlanci in zastopniki koroških Slovencev. Koroške

slovenske veščake vodi komisar Smodej. Ko se je ameriško odposlanstvo pripeljalo iz Gradca v Maribor, so jo tukajšnji Slovenci po glavni ulici živahno pozdravljali. Kako dolgo se bodo vršila pogajanja, še ni znano.

Večina naj odloči!

Split, 26. jan. (Lj. k. u.) V skupščini milanski Scali dne 21. t. m. so govorili razni socialistični voditelji zoper imperalistično politiko italijanske vlade. Milanški svetnik Mandolfo je dejal: »Dalmacija šteje 600.000 Slovanov in samo 40.000 Italijanov. Iz strahu napram slovanskemu proletarijatu išče italijanska buržoazija Dalmacije pomoč pri buržoaziji Italije za

sedanje borbo. Ali je pravično, da se podjarmi s silo italijanskega orožja 600.000 Dalmatincev samo zato, da se zadovolji neznatna manjšina?« Govornik je končal ob burnem odobravanju: »Naj torej svobodno odloči ona večina o svoji usodi!« Potem je govoril zastopnik Turati in ostro napadal aneksionistični program ministra Sonnina.

Od Vrhnike!

Trst, 23. jan. (Lj. k. u. Zakasnelo.) Po kratkem presledku so se začeli italijanski listi zopet z veliko vneto pečati z jugoslovanskim vprašanjem, mejami nove države in nje razmerjem proti Italiji. V nasprotju s članki v prejšnjih časih se drže sedaj vse notice in večinoma redakcijski članki v zmernih in dostojnih mejah. Ker prinašajo te članke večinoma vladi prijazni in nacionalni listi, vzbuja to enakomerno pisanje vtis nekakšnega enotnega navodila. Večina teh listov naglašajo potrebo o dobrem razmerju med obema sosedoma, Italijo in Jugoslavijo, našteva zasluge in žrtve, ki jih je imela Italija za osvobodjenje Jugoslovancev, zlasti za rešitev Srbov med vojsko. Vse neprijetnosti Jugoslovancev, med temi mislijo zlasti Hrvate, proti Italijanom ne ovirajo, pravi »Giornale d'Italia«, gledati in spoznati zdravi del neodvisne Jugoslavije od Triglava, od Vrhnike, od Kvarnera, od »štirih sedmink« vzhodne Adrije do Banata in do Macedonije, od koroške in štajerske Drave, od albanskih meja do ohridskega jezera in do spodnjega Var-darja.

Obenem naglašajo italijanski listi vzajemno, kako veliko in brezobzirno propagando za svoje zahteve in cilje razvijajo Jugoslovani v inozemstvu in posebno v Parizu, dočim nedostaje Italiji ta propagandistični aparat popolnoma. Posebno naglašajo listi vrline Srbov, njih prejšnje dobro razmerje do Italijanov in obžalujejo vsiljevanje Hrvatov in Slovencev v Srbijo, posebno v Belgrad, kjer baje že popolnoma prevladujejo srbski element. Ločeni po kulturi in veri, bodo Hrvati in Slovenci tam zadržali prirojeno in lojalno dobrotnost naroda v stari Srbiji. V Srbijo je vdrla nova Avstrija. (S to označbo hočejo italijanski listi omalovaževati Hrvate in Slovence.) Ta novi položaj, piše »Gazzetta di Venezia«, skrajno nacionalističen list, je poostрил razmere z Italijo. Dr. Korošec kliče po vojski. Vesnić v Parizu proglašajo londonški pakt propadlim, princ Aleksander, regent SHS, se je izpozabil ob sprejemu tržaških Slovencev z izjavami, ki kompromitirajo kraljevi ugled. Liste skrbi, da bo tako ravnanje Srbije škodilo njenemu ugledu in položaju, in opominjajo k zmernosti. Njeni bodočnosti da bi utegnila škodovati

rdovratnost, s katero brani dvomljive točke v Banatu in na italijanski Adriji. Italija in Srbija imata dolgo skupno pot. Od Srbije da bo odvisno, je li bo to omogočeno.

Če italijanski listi res namerjajo doseči sporazum med Italijo in Jugoslavijo, potem ga ne bodo dosegli s tem, da hujšajo Srbe na Hrvate Slovence. To hujšanje ni le brezuspešno, ampak je za Jugoslovane zadosten povod, da ponujajo prijateljstvo odklonijo. Še prav posebno pa je sporazum nemogoč, dokler nam Italijani obljubljajo državo od Vrhniko do Macedonije. Umakniti se bodo morali mnogo dalje proti Benečiji, ako bodo hoteli živeti v prijateljstvu z nami.

Zveza narodov.

Pariz, 26. jan. (Lj. k. u.) »Agence Havas« poroča: Medzavezniška konferenca je imela včeraj plenarno sejo. Sprejeli so protokol poslednje seje brez prememb. Državni tajnik Lansing si je pridržal pritrditev ameriških delegatov, ker še niso dobili angleškega besedila. Clemenceau je potem prebral resolucijo o zvezi narodov, ki se glasi: Konferenca, ki je razmotrivala predloge glede ustanovitve zveze narodov, sklone, da je za vzdrževanje svetovnega statuta, ki ga sedaj vpostavlja asociirane sile, bistveno, ustanoviti zvezo narodov, organ mednarodnega skupnega delovanja, ki jamči za prevzete mednarodne zaveznosti in za garancije proti vojni. Člani zveze, koje ustanovitev naj tvori bistven del občne mirovne pogodbe, naj bi se redno shajali k mednarodni konferenci. Zveza imej permanentno organizacijo (tajništvo), da varuje interese zveze. Konferenca imenuje v to tajništvo komisijo, v kateri so zastopane asociirane vlade, da izdelajo nadrobno ustavo in pravice zveze. — Nato je povzel predsednik Wilson: »Ureditev vprašanj, nastalih po vojni, je komplicirana. Morda ne bo vsak zadovoljen. Ureditev naj bi se prej ali slej pregledala. Zato naj se ustvari organizem, ki dovoljuje trajno ureditev neposrednih težkoč. Mi tukaj ne zastopamo vlad, temveč narode. Zedinjene države imajo manj posreden interes glede zveze narodov, ker jih varuje ocean. Navzlic temu žele v Zedinjenih državah ustanove zveze narodov.

Pariz, 26. jan. (Lj. kor. u.) Reuterjev urad poroča: Kakor pravi uradno poročilo, je mirovni posvet sprejel vse resolucije, ki so bile pridržane današnji seji.

Slovenski Štajer ugovarja.

Maribor, 27. jan. Na včerajšnjem velikem ljudskem zborovanju v Laporju pri Slov. Bistrici je ljudstvo burno protestiralo proti temu, da Narodna vlada v Ljubljani še dosedaj ni odstavila nemčurjskih sodnikov v Slov. Bistrici. Ti nemčurji še ne prestando agitirajo za Nemško Avstrijo, razburjajo naše ljudstvo in sodijo po svoje. Zbrane ljudske množice so odločno ugovarjale, da Narodna vlada na tem važnem mestu ne nastavi slovenskih uradnikov.

Trst umira pod Lahij.

Moške popisujejo. - Vojaštvo mobilizirajo. - Ropi v Trstu. Na Corsu bo trava rastla.

V našem uredništvu se je oglasil popotnik, ki je prišel iz Trsta preko Logatca. Pripoveduje, da se vrši na poti med Trstom in Logatcem zelo huda kontrola, tako da malokateri uide skozi. Bolj ko se bliža vlak Logatcu, bolj se krči število potnikov. Vsakega, ki nima popolnoma pravih dokumentov, pošljejo nazaj v Trst in pogosto tudi dokumenti ne pomagajo nič. Mnogi ljudje bi radi šli v Nemško Avstrijo, kamor spadajo, a v Logatcu so jih vrnili. Mnogi so bili šli iz okupiranega ozemlja, pa zdaj ne morejo nazaj. Izmed 60 ljudi, namenjenih čez mejo, so jih izpustili samo pet v Ljubljano in dalje. Posebno gledajo na moške, ki jih sploh popisujejo v Trstu in jih imajo v evidenci. Vsakdo mora dati vse podatke, tudi šaržo, ki jo je imel v armadi bivše Avstrije, in če ima službo ali ne. Govore to in ono.

Pod utisom dejstva, da se namerava zveza Jugoslavije in Grške nasproti laškim aspiracijam, pa je eno gotovo, to trde očividci, da Lahij mobilizirajo in tudi kaj pridno izprašujejo ljudi, ki prihajajo na mejo, kako je s položajem pri nas in v Nemški Avstriji. Skozi Postojno vozijo topove. Kako bo šla mobilizacija, se ne ve. Davno so obljubili vojaštvu dopust, a dali še niso ničesar. Nezadovoljnost je med mlajšimi letniki velika. V Italiji, posebno v Turinu, so itak nemiri. V Trstu je z življenjem sicer bolje, a daleč še ne zadostno dobro. Nekaj riža imajo, a drugega malo. Delavcem plačujejo zdaj v lirah, kar je deloma zboljšalo njih položaj. O zadovoljnosti Tržačanov

pa sploh ne more biti govora. Vsi želijo, da bi postal Trst vsaj mednarodni in komaj čakajo, da bi ga Lahij zapustili. Po noči vozijo Lahij vse proč iz Trsta, živež in pohištvo. Delajo tedaj po nemškem načnu.

Tatvine in ropi so na dnevnem redu. Civilisti se oblačijo v vojake in vojaki v civiliste in izvršujejo tako svoj posel. Zgodi se, da preoblečen vojak napade pravega vojaka: »Ti si streljal!« — »Nisem!« — »Dvigni roke, da te preiščem. Iz revolverja si ustrelil!« — Vojak dvigne roke, ta ga preišče in izpusti. Da si vzame nekaj za spomin, je umevno samo od sebe.

Sploh napadajo dvomljivi elementi ljudi po nerazsvetljenih vagonih, kolodvoih itd. Udari ga s pestjo po sencih in oropu. Ko se oropani zave, ni več ptička nikjer. Laška policija nima moči, pač pa strelja mlade fante, ki gredo iz Ljubljane na svoj dom v Istrjo, kar se je zgodilo predvčerajšnjim v Logatcu.

»Edinost« izhaja redno, a naročniki dobe po pošti malokatero številko; po pošti jih ukradejo.

Ko so zadnjič nekje izobesili medzavezniško zastavo, so vpili Tržačani od veselja: Trst bo mednarodni!

Vrt, ki je bil med Lloydovo in namestniško palačo, nameravajo »obriti« in napraviti beton, da bo več prostora za promet. Tega pač ni treba. Če Lahij ostanejo v Trstu, bo kmalu rastla še po korsu trava. S Tržačani vred upamo, da se kaj takega ne zgodi.

Dunajski Čehi Jugoslovanom.

Plamteče navdušenje za češko-jugoslovansko zvezo.

Dunaj, 26. januarja. (Lj. kor. ur.) Čehoslov. tisk. urad poroča: Danes je bil v Češkem domu koncert, ki so ga priredili na Dunaju bivajoči Jugoslovani. Otvoritveni govor je mesto obolelega prof. dr. Jagića imel prof. dr. Rešetar. Spored, ki so ga izvajali umetniki, pevci in pevke, je obsegal skladbe slovanskih glasbenikov. Dovršena prednašanja so izzvala viharo odobravanja. H koncu je govoril neki član dunajskega češkega Narodnega sveta. Za-

hvaljeval se je Jugoslovanom v imenu dunajskih Čehov ter jih pozival, da naj pri prihodnjih volitvah nastopajo skupno s Čehi, s katerimi naj jih ne veže samo gospodarska in politična, marveč tudi umetnostna skupnost. Ta skupnost naj bi svoj višek dosegla v prekoalpski federaciji, ki bi zatrla nemški imperialistični pohlep. Tudi ta govor je izzval plamteče navdušenje.

Poveljstvo na Reki prevzame mednarodna komisija.

Reka, 26. januarja. (Lj. kor. ur.) Dopolnjenik novinarskega odseka je izvedel od uradne strani nastopno: Sinoči je dobil francoski general na Reki brzojavko, glasom katere imajo Italijani takoj umakniti iz Reke vse svoje čete razen dveh bataljonov. Poveljstvo nad mestom prevzame internacionalna komisija, sestoječa iz poveljnikov vseh ententnih čet, ki so na

Reki. Srbski bataljon iz kraljevine pod poveljništvom podpolkovnika Maksimoviča se vrne zopet na Reko in bodo Srbi pripuščeni h komisiji kot popolnoma enak član. Te določbe se izvedejo že prihodnje dni. Z druge strani se raznašajo po mestu dosedaj še nepotrjene vesti, da se morajo tudi v Istri umakniti Italijani za približno 40 km proti zapadu.

Grožnje gospoda pl. Kaana.

Gradec, 27. jan. Deželni glavar pl. Kaan je zagrozil generalu Maistru, da bo dal vse graške Slovence zapreti, ako v Mariboru ne spuste iz zaporov tistih nemških in nemčurških hujšakačev, katere je policija, orožništvo in vojaštvo zaprlo radi hujškarij, ki so jih uganjali zadnje dni v

Mariboru in okolici. Teh hujšakačev je 30 do 40. Logika g. pl. Kaana je jako čudna. On hoče zapreti nedolžne ljudi, dočim so zaprti v Mariboru samo taki, ki so zapor z rovanjem proti obstoječi oblasti in državi že davno zaslužili.

Vprašanje odškodnine.

Belgrad, 26. jan. (Lj. k. u.) Pod predstvom člana Državnega veća dr. Vuja Veljkovića se je osnovala v Belgradu posebna komisija, da dožene škodo, povzročeno po nemško-madžarski invaziji.

London, 25. jan. (Lj. k. u.) Reuterjev urad poroča iz Pariza: Načrt predloga, ki se bo stavil v današnji plenarni seji medzavezniške konference glede kršitve vojnih zakonov se glasi: Komisija, v kateri bosta po dva zastopnika petih velesil in kjer bo pet zastopnikov drugih sil, ki se še določijo, bo preiskala in poročala o nastopnem: 1. O odgovornosti povzročiteljev vojne, 2. o kršitvah vojnih zakonov in običajev, ki so jih zagrešile na kopnem, na morju in v zraku vojne sile Nemčije in njenih zaveznikov, 3. o razvrstitvi odgovornosti po stopnjah za te kršitve, 4. o sestavi in postopanju sodišča, ki bo ugotovilo te kršitve, 5. vse druge zadeve, ki so gornjim slične ali podrejene in ki bi se pojavile za preiskave. Predlog, ki se bo stavil konferenci glede poprave se glasi: Določijo naj se komisije, v katerih ne bosta več kot po dva zastopnika Belgije, Grške, Poljske, Romunske in Srbije: 1. da preiščejo visokost odškodnine, ki jo bodo morale plačati sovražne države, 2. da preiščejo in poročajo o tem, kar morejo plačati te države in 3. da poročajo o načinu, obliki in času, v katerem naj plačajo to odškodnino. Predlog glede mednarodne delavske zakonodaje v industrijskih in delavskih vprašanjih zahteva, naj se imenuje komisija, v kateri bosta po dva zastopnika petih velesil in v kateri bo pet zastopnikov onih sil, ki so zastopane na mirovni konferenci, da preišče z mednarodnega vidika delovne pogoje, da razmotri mednarodna sredstva in pota, ki so potrebna, da zajamčijo enotno obravnavanje zadev, ki so v zvezi s temi delovnimi pogoji in da priporoči stalno komisijo, ki bo nadaljevala z zvezo narodov in pod njenim vodstvom preiskavo in razmotrivanje teh zadev. Načrt za predlog zahteva, naj se imenuje komisija, v kateri bosta po dva zastopnika petih velesil in v kateri bo pet zastopnikov držav, ki se še določijo, da preišče in poroča o mednarodni kontroli luk, vodnih potov in železnic.

Italijani o Jugoslaviji.

Trst, 22. jan. (Lj. k. u.) (Zakasnelo.) Ravnatelj rimskega lista »La Tribuna«, ki se nahaja sedaj v Parizu, poroča svojemu listu naslednje informacije: Prejel sem važne informacije od enega izmed delegatov srbskega odposlanstva, v katerem se nahajajo, zastopani po dr. Trumbiću, tudi

Hrvatje in Slovenci. Ta mi je izjavil, da nova povečana jugoslovanska država mora najti način, da spravi v sklad svoje aspiracije in interese z italijanskimi aspiracijami in interesi in je dostavil, da se popolnoma zaveda, da bi velika Srbija že zaradi svojih novih mej imela upanje, da prospeva politično in gospodarsko le s pomočjo Italije. Dostavil je, da so njegove izjave zgolj privatnega značaja. Vendar je dodal: Gotov sem, da Trumbić misli kakor jaz. Korespondent nadaljuje: Mislim, da vam lahko dodam, da bi Srbija, četudi mora vzdrževati stališče, da se dopusti Jugoslaviji na mirovno konferenco, bila povsem zadovoljna z nasprotno rešitvijo, kakor je bila odrejena po konferenci sami, ker bi iz tega izhajalo povečanje lastnega ugleda in ker bi to potrdilo stališče Pašičevo, da se je namreč morala ustanovitev nove države oblikovati okoli že obstoječega središča. Ukrep proti udeležbi Jugoslavije na konferenci se pripisuje v gotovih krogih Italiji. Vendar vam lahko zatrjujem, da je bilo to avtomatična posledica splošnih odredov konference, da naj se namreč dopuste na konferenco zgolj one države, ki so se udeležile vojne ob strani entente.

Italijani ne bodo dobili Reke.

Curih, 26. jan. (Lj. k. u.) Čehoslov. tisk. urad poroča: »Corriere della Sera« javlja iz Pariza: Zavezniki ne podpirajo italijanskih zahtev glede na določitev meja južno od Inomosta. Računati je z ne majhno omejitvijo italijanskih mejnih zahtev. Tudi Reke Italijani baje ne bodo dobili.

Boji med Čehi in Poljaki.

Berlin, 26. jan. (Lj. kor. ur.) Glasom čehoslov. tiskov. urada poročajo iz Vratislave: Pri Boguminu se nadaljujejo boji med Čehi in Poljaki. Boji se nadaljujejo proti Belskemu (Bielitz). Poljske čete, častniki in moštvo so prekoracile nemško mejo. Internirali so več kot sto Poljakov. Nemška mejna obramba je v južnozpadni Šleziji znatno ojačena po novih četah.

Moravska Ostrava, 26. jan. (Lj. k. u.) Glasom čehoslov. tisk. urada se poroča uradno: Včeraj ob šestih zvečer so Poljaki pri Frystatu (Freistadt v Avstrijski Šleziji) napadli češke čete. Čehi so napad odbili, prešli v protinapad in zavzeli poljske postojanke. Češke čete so zajele 77 mož in enega častnika. Na bojišču je obležalo 30 mrtvih in 50 ranjenih poljskih mož in dva mrtva in en ranjen poljski častnik. Sicer je položaj neizpremenjen. — V zasedenem ozemlju se je na delo povrnilo 60 do 80 odstotkov delavstva.

Monarhija ali republika?

Pariz, 26. januarja. (Lj. kor. ur.) Glasom čehoslov. tisk. urada poročajo iz Lizbone: Armada se je pridružila monarhistom.

Haag, 25. januarja. (Lj. kor. ur.) Čehoslov. tisk. urad poroča: Javljajo, da so portugalski monarhisti zavzeli Lizbono.

Berlin, 25. januarja. (Lj. kor. ur.) Čehoslov. tisk. urad poroča: Iz Haaga javljajo: Iz Viga so došle vesti, da so se pri Oportu spoprijele republikanske in monarhistične čete. Bilo je več mrtvih in ranjenih. Monarhisti so baje osvojili Lizbono.

Lizbona, 25. januarja. (Lj. kor. ur.) Agence Havas poroča: V različnih delih mesta se bojujejo. Monarhistične čete baje slabo napredujejo.

Lizbona, 25. januarja. (Lj. kor. urad.) Agence Havas poroča: Boji so končali z zmago republike nad monarhisti.

Severno-zadadna nemška republika.

Braunschweig, 25. januarja. (Lj. k. u.) Wolffov urad poroča: Tukaj je bil kongres za ustanovitev severno-zapadne nemške zvezne republike. Delavski svetnik Karl Kühl je predlagal nastopno resolucijo: Delavski in vojaški sveti severno-zapadne Nemčije se zavežejo med sabo, da ne oddajo politične moči iz rok. Narodno skupščino smatrajo samo kot organ za demokratizacijo in socializacijo države. Ako se izkaže narodna skupščina za nesposobno, da bi dovršila delo revolucije, potem mora odstopiti. Ljudski komisar Oerter je predlagal ustanovitev svobodnih socialnih držav v zapadni Nemčiji. Te svobodne države naj bi se združile k ujedinjenju zapadnonemških socialističnih svobodnih držav z zveznim glavnim mestom Kaslom. Združene zapadnonemške socialistične svobodne države bi bile pripravljene pridružiti se nemški državi. Državna vlada bi morala takoj razpustiti stalno vojsko in utrditi sistem svetnih vlad po vsej Nemčiji. Ako vlada ne sprejme teh zahtev, potem bi se združene svobodne države proglasile za samostojne in za neodvisne od berlinske vlade ter bodo takoj poizkušale doseči sklep miru z entento. Prvi predlog je bil sprejet, drugega pa so oddali komisiji v nadaljnjo presojo.

Nova turška vlada.

London, 25. januarja. (Lj. kor. urad.) Čehoslov. tisk. uradu poročajo angleški listi iz Carigrada brezlično, da je turška vlada odstopila. Pričakuje se, da prevzame Tefik paša sestavo novega ministrstva.

Nauen, 26. januarja. (Lj. kor. urad.) (Brezlično.) Glasom vesti iz Carigrada je turško ministrstvo podalo ostavko. Pričakuje se, da bo Tefik paša sestavil novo ministrstvo, v katerem bo večina nasprotnikov odbora za edinost in napredek.

Iz pokrajine.

kr Slovenski profesor na zagrebški medicinski fakulteti dr. Boris Zarnik ima danes svoje nastopno predavanje.

kr Žigovanje bankovcev. Vsled ukaza kr. ministrstva za finance se odreja: 1. Žigovati (Uradni list št. 250) se ne smejo več ti-le bankovci avstro-ogrske banke: po 20 K, II. izdaja, od 2. januarja 1913; po 25 K, od 27. oktobra 1918; po 200 K, od 27. oktobra 1918; po 10.000 K, od 2. nov. 1918. 2. Prepoved, izrečena pod 1., velja tudi za bankovce po 500 K, ki so bili baje izdani od avstro-ogrske banke zadnje dni

obra ali prve dni novembra 1918, katerih emisijske podatke pa ni mogoče doznati uradno. 3. Podružnice avstro-ogrske banke v območju Narodne vlade SHS v Ljubljani bodo zamenjavale bankovce, navedene pod 1. in 2., naj si so žigosani ali ne, za nežigosane kose prejšnjih emisij. Z ozirom na bližajoči se končni rok žigovanja (2. februar), naj se občinstvo, kolikor se ne more poslužiti posredovanja denarnih zavodov, s to zamenjavo kolikor mogoče požuri. Po tem roku, a ne dalj kakor do 8. februarja t. l., se bodo menjavali omejeni bankovci le še denarnim zavodom, ki se jim dovoljuje, da smejo bankovce, prejete potom te zamenjave od avstro-ogrske banke, pod nadzorstvom pristojnega političnega oblastva I. stopnje naknadno žigosati. Dne 15. februarja t. l. pa mora biti tudi to naknadno žigovanje dovršeno. Državni uradi naj oddajajo bankovce v svrhu zamenjave do najpozneje 8. februarja t. l. finančni deželni blagajni v Ljubljani. Ponavlja se, da mora biti žigovanje v obče (Uradni list št. 250), brezpogojno dne 2. februarja zaključeno. — Poverjenstvo za finance Narodne vlade SHS v Ljubljani, dne 26. januarja 1919.

kr Draga ministrstva. Kakor poročajo listi, je dovolil ministrski svet vsoto pol milijona dinarjev za nabavo pohištva za državna ministrstva.

kr Brzovlak Ljubljana — Belgrad. Zagreb, 26. jan. (Lj. k. u.) Včeraj se je pripeljal iz Ljubljane minister za železnice gospod Vulović. V Zagrebu si je ogledal tukajšnje kulturne institucije, med temi vseučilišče, jugoslovansko akademijo in drugo. Nocoj se je minister Vulović vrnil v Belgrad, kjer bo praznoval prihodnje dni svoje krstno slavo (po štiriletni odsotnosti zopet v krogu svojcev). Gospod minister se je pred svojim odhodom izrazil, da je s svojim potovanjem izredno zadovoljen, ker je imel priliko, spoznati naše ljudi in naše kraje. Minister je obljubil, da bo zastavil vse svoje moči, da se čimprej uvedejo brzovlaki ali pa vsaj pospešeni osebni vlaki na progah Reka — Zemun in Ljubljana — Zemun.

kr Umrl je 25. prosinca na Sušicah pri Toplicah občesplošni gostilničar in pojestnik g. Franc Gimpelj.

kr Profestni shod sklicuje zveza gostilniških zadrug, to je celokupno gostilničarstvo Kranjske dežele, da se izjavi proti vladni odredbi, za gostilniško obrt.

kr Divji maček pri Sv. Trojici pri Moravčah. V torek, dne 21. jan. 1919 je šla nala Metka Kržanova, 11 letna deklica iz

vasi Doline proti domu v Žeje. Malo nad vasjo Dolino, pri tako imenovanih »smrekah«, je sedel tik strmega pota na skali star divji maček z zelo velikim košatim repom. Ko pride deklica mimo, ji plane maček za vrat in jo hudo opraska po obrazu. Malo je manjkalo, da ji ni pokvaril levega očesa. Pogumna deklica je pahnila mačka na tla, toda predrznež ji je sledil po strmi, samotni stezi še dalj časa. Pravijo, da je mnogo takih mačkov v »rebrici« nad Dolino. Lovci, na nož!

kr Reške oblasti ne priznavajo žigosanih bankovcev. Reška oblast je nabila lepake, s katerimi naznanja, da se na Reki žigosani bankovci ne bodo priznavali. »Primorske Novine« nujno opozarjajo hrvatsko prebivalstvo, naj da denar na vsak način žigosati, ker ga drugače ne bo moglo zamenjati za jugoslovanskega.

kr Kako je danes v Reki? Sušaske »Primorske Novine«, ki so vse pobeljene, prinašajo naslednjo okrnjeno notico: Ako se človek danes sprehaja po Reki, se mu zdi, kakor bi bila divjala v njej vojna ali vsaj tako, kakor bi bili nekaj časa v njej vladali boljševiki. Vsi hrvatski napisi so razbiti, hiše vse preplepljene z napisom: »O Italija, o morte!« — Ali Italija ali smrt! A kljub temu, da je v njej veliko raznih čet, je pusta in mrtva. Manjka ji tista naša prejšnja pestrost, manjka ji tisti dobrodušni naš svet, ki je prihajal vanjo iz cele okolice in ji dajal neko moč in življenje. In to ne samo na videz, ampak ki ji je dajal dejansko gospodarsko moč in življenje. Da tega ni več, se vidi najjasneje iz tega, da je danes dober del trgovin na Reki zaprt. A zakaj vse to? Tedaj, ko je bila nekaj časa na Reki »barbarska« oblast, je bilo vse mirno, nihče ni bil moten v svojem delu in miru, nihče se ni dotikal nikakih napisov, vsakomur se je spoštovalo njegovo. A kako je danes? Človeka boli srce, ko vse to gleda. Minolo noč je italijanska tolpa napravila na Hrvatsko čitalnico napis: »C. kr. avstrijski konzulat« (v italijanskem jeziku). Nas vse to ne moti, če ne moti današnjih gospodarjev na Reki. Naj vidijo zastopniki entente, ki so na Reki, komu se spodobi očitek barbarizma, s katerim Italijani toliko mlatijo okoli sebe.

Iz Ljubljane.

1 Narodno gledališče. V ponedeljek, 27. jan. ob pol 8. uri zvečer se igra prvič v letošnji sezoni E. Hervéjeva opereta »Marselle Nitouche« za abon. C. Glavna vloga Celestina je poverjena Josipu Povhetu, Denizo poje Vera Skalska. Režijo vodi šefrežiser VI. Marek. — V torek, 28. t. m. popoldne ob pol 3. uri dijaška predstava »Kralj na Betajnovi« izven abon. — V naslovni vlogi gostuje Ignacij Borštnik. Zvečer ob pol 8. uri Čajkovskega opera »Jevgenij Onjegin« izven abon. — V sredo, 29. jan. zvečer ob pol 8. uri prvič v letošnji sezoni Ivan Cankarjeva drama »Jakob Juda« za abon. A.

1 Oskrhovalnica za matere in dojenčke se je otvorila v Bethovnovi ulici št. 15, III. nadstr., desno stopnišče. Opozarjajo se

na to vse matere. Oskrhovalnica je brezplačna ter za stranke odprta vsak dan od 2. do 3. ure popoldne.

1 Stanovanja v najem! Stanovanj ni! Mnogo ljudi je na cesti. Mnogi oni, ki so trpeli štiri leta in čakali, da se jih usmili usoda, da začnejo živeti svoje normalno življenje, so brez stanovanj. Mnogi oni, ki jih je pahnila vojna v revščino in nadlogo, so na cesti. Oni, ki so pribežali pred Lahi in nemškimi divjaki, dostikrat ne najdejo zavetja. Masten dobičkar, ki ne ve, kaj je vojna, ne kaj je lakota, ne kaj je mraz, ki se je skrival v zaledju in delal dobičkarosne kupčije, ta, ki mu niso pobili sinov, ne podrli hiše, ne pomandrali polja, ki ni bežal in se vrnil na razvaline in zopet bežal, ta živi v palačah. Za število njegovih sob ni dosti ena postrežnica. Za vsako željo posebna soba. Ali se ne boš stisnil v kot in dejal: »No, dolgo si mi polnil žep, ognem se ti iz koticke.« Ne, zakaj proletarec diši po trdem delu in ne po kolonijski vodi in poleg tega ima otroke. Zaplete prste v zlato veržico in premišlja: »Pravzaprav, naj bi naredili barake, saj so vajeni barak...«

1 Prešeren je še vedno za — Jugoslavijo. Takrat, ko je vse manifestiralo za Jugoslavijo, ko je vsakdo nosil znake in trakove, zastavice in cvetice, se tudi Prešeren in njegova muza nista upala ostati molčeča in prazna, ker bi sicer Ljubljanci rekli, da je naš največji pesnik še vedno proti Iliriji in bogve, če bi ga ne zadel nemila usoda. Zato sta si nadela trake, cvetice in znake (danes je težko razločiti, kaj je bilo). Mi smo se že ohladili, poskusili smo celo, da se po malo zopet spremo, celo zabavljali smo že, Prešeren pa še vedno manifestira za našo državo. Naj bi mu povedal kdo njegovih prijateljev, da so prvi dnevi že davnej mimo, in da se trak malo razloči od umazane cunje in bi bilo treba to vreči proč, da se tujci ne bodo škandalizirali. Saj bo rad ubogal.

1 »Egiptovke«. Če greš v tobakarno, ti nimajo dati drugega, nego tobak v zavitku. Če pa stopiš v eno izmed kavaren in vprašaš po cigaretah, ti prinesejo egiptovke po 30 do 40 vinar, komad. To je sicer zelo vpludno, toda vprašamo se, kako, da t edgrobte ne pridejo tudi v tobakarne, da bi jih dobili kadilci po cenah, ki bi ne bile tako »egiptovske«. Ali se te stvari delajo pod roko, ali pa so sami ostanki iz dobrih dni demobilizacije? Da bi danes poznali v tobakarnah samo ene vrste tobaka, je malo čudno.

Politična kronika.

p Lep sporazum. Berlin, 26. jan. (Lj. k. ur.) Iz Berna javljajo: Pariški poročevalci naznanja listu »Daily Mail« glede sporazuma med Italijo in Jugoslavijo: Italija se bo morala odpovedati Dalmaciji, zato pa bo dobila 4 strateško važne točke ob Adriji, namreč Pulj, Lošinj, Vis in Valono, dočim se glede Reke še ni dosegel sporazum.

p Italijanska sodišča. Trst, 23. jan. (Lj. kor. ur.) Davi je bila pred tukajšnjim italijanskim vojaškim sodiščem razprava

proti dr. Ivu Feretiču, zdravniku na Sušaku. Feretič je bil za vojne voj. zdravnik v Labinju. Po okupaciji Istre po Italijanih je Feretič potoval v Labinj po svoje stvari. Tam je dejal nekemu Hrvatlu glasom obtožnice: »Sramota, da ste dali svojega otroka v italijansko šolo; mi smo pa s tem, da smo porušili Avstrijo, pomagali njim, da so prišli sem!« Zaradi teh izjav je bil dr. Feretič obsojen na 14 dni zaporaj; sodišče je Feretiča izpustilo, kjer je sedel že 25 dni v preiskovalnem zaporu v Trstu pri jezuitih. V tem zaporu drži italijanska vojaška oblast še mnogo drugih Istranov, Kraševcev in Slovencev iz drugih krajev Primorske, inteligentov in kmetov, med njimi znanega dr. Poščiča iz Voloske. Godi se jim slabo. Hrano imajo slabo in so ušivi. Med zaprtimi je tudi Hrvat, ki so ga zamenjali z drugim podobnega imena. Proti temu naj bi se bila že pred dnevi morala vršiti razprava, pa so jo odgodili, ker povzroča ta zamenjava sodišču zadrege.

p Čres proti Italijanom. Reka, 26. jan. (Lj. k. u.) Prebivalstvo otoka Čresa je poslalo regentu Aleksandru brzojavko, v kateri protestirajo v imenu kmetov otoka Čresa proti okupaciji slovenskih in hrvatskih krajev po Italijanih, zlasti izrota okupaciji otoka Čresa, kjer prebiva več kot 90% Hrvatov.

p Italijani v Dalmaciji. Šibenik, 25. jan. (Lj. k. u.) Vsled gnusnega ovađstva domačih renegatov nadaljujejo okupacijske oblasti s sistemom nasilstva. V hiši kavafne »Miramar« so zasedle stanovanja. Lastniki sosednje hiše so zapovedali, da mora do 1. februarja očistiti stanovanje in dati ga poveljništvu na razpolago. Pod strogim spremstvom karabinjerjev so dovedli iz Knina dr. Orga, Bogiča, patra Maruna in učitelja Bekerja in jih zaprli v zloglasni stolp kraj škofove palače, in sicer v podzemeljski vlažen in mračen prostor, brez kakega ležišča. Zaprta trojica ni spala vso noč, da se obrani mnogobrojnega mrčesa. Italijani so ravnali z njimi kakor z najhujšimi zločinci. Hrane jim niso dali, tako da je pater Marun preko noči nevarno zbolel. Vzrok aretacije ni znan. Brutalno ravnanje je pač karakteristično za italijansko poveljništvo.

p Američan na Balkanu. Na Balkanu se mudi nek Američan, član komisije za preiskovanje bolgarskih grozovitosti, ki pravi, da so v Ameriki vedno mislili, da se nahajajo na Balkanu sami roparji in hajduki, a se je danes prepričal o nasprotnem (Za tak glas v svetu se imamo zahvaliti edinole Nemcem, ki so bili sami najbolj »kulturni«). O bolgarskih grozovitostih je dejal, da je videl in slišal take stvari, da jih ni mogoče popisati, ker Američan nima pojma o stvarih, ki so se tu vršile. Mučili so starce, žene in otroke na take načine, ki smo jih vedno doslej pripisovali edinole Turkom. Po tem porazu bo bolgarski narod morda spoznal, kje je njegovo mesto in kje naj si išče prijateljev.

p Prva češka vojaška parada. Čehoslov. tisk. urad poroča dne 26. t. m.: Davi je bila tukaj prva revija čet. Polka št. 22 in 24 ter čehoslovaški legionarji iz Francije so dospeli semkaj. Praška posadka in

artiljerijski oddelki ter mnogobrojna množica so stali na vežbališču pri invalidnem domu v špalirju. Ko je došel predsednik Masaryk na vežbališče, se mu je javil francoski poveljnik čet Philippse. Ko so razdelili odlikovanja, so čete defilirale pred predsednikom Masarykom. Med drugimi so bili prisotni minister Klofač, generalni inspektor čehoslovaške vojske dr. Schöner, poslanik Tusar, soproga ministrskega predsednika dr. Kramarja ter mnogo ententnih častnikov in zastopnikov tu- in inozemskih listov.

p Volilk več kot volilcev. Število volilnih upravičencev znaša na Dunaju 1 milijon 200.000. Ženskih volilnih upravičencev je za 114.000 več kot moških.

p Dunaj proti finančnemu ministru Steinwenderju. Čehoslov. tisk. ur. poroča dne 26. t. m.: Na današnjem zborovanju v Obrtni hiši (Industriehaus) so se dogodile burne demonstracije zoper dr. Steinwenderja. Zborovalci so hrupno zahtevali, naj odstopi. Neki govornik je izvajal, da naj dr. Steinwender, če je že bližnji bankrot nemško-avstrijske države neizogiben, nikar poprej v bankrot ne tira vsega srednjega stanu. Kadarkoli se je na zborovanju začelo Steinwenderjevo ime, je zaorilo minute trajajoče vikanje: »Potrpežljivost dunajskega pridobivajočega meščanstva je konec! Stari doktrinarec naj se umakne iz službe, za katero ni zmožen!«

p Boljševiki v nevarnosti. Boljševiki bodo prisiljeni, da zapustijo Petrograd. Na severu je doživela njih armada velik poraz, vojaštvo se je udalo s topništvo vred. — V Petrogradu je začelo s stavko 60.000 delavcev. Trotsky je menda odslavljal generala Prujeviča, ker je bil poražen. — Prepozno. Boljševiški teror gre h koncu. Rusija bo vstala k mirnemu delu.

p Komunisti v Budimpešti. Ali kako naj jih imenujemo? Svet je tako zmešan, da govoriš o boljševikih, pa misliš na roparje in nasprotno. Špartakovci — no, že vsa imena smo slišali — po svojih temeljnih idejah enakosti se imenujejo komunisti in so sklenili tudi v Budimpešti po zgledu berlinskih špartakovcev, da zasedejo uredništva listov in vse važne obrate. Budimpeštanci se bojijo. Oblast je ukrenila vse potrebno, da prepreči izgrede.

Žena.

z Francozinje o Američanih. Zadnjič enkrat smo prinesli sodbe, ki jih imajo Američani o Francozinjah, danes pa se oglašajo Francozinje. Ena pravi: »Američani so pokazali francoskim deklicam moško zvestobo.« 24 letna Jeana D.: »Ljubim zvestega in odkritega Američana, ker Francoz, kot vsi Romani, misli, da je dolžan, da ženski laže.« Gospodična Margerita pravi isto in pristavlja: »Latinsko pleme je tako obsojeno k propasti.« — »Jaz sem navadna delavka,« pravi neka šivilja, »in imam pravico, da odgovarjam tudi jaz. Odgovarjam glasno in zaženem škarje v zrak ter zakličem: Živeli Američani! Oni, ki ga poznam jaz, je iskren kot zlato. Vedno se smeje. Naj srečnejša sem, ko čakam, da postanem srečna žena dragega Jurija

Robinzona.« Vse sodbe pa niso tako ugodne. Ena: »... ti obriti obrazi, drug drugemu so enaki, mi ne povedo nič...« Druga: »Kako morete reči, da so dražestni? Koliko ljubši mi je Francoz!« — »Če bi se Francozi osvobodili hvalisanja, bi mi bili ljubši, kot vsi drugi. Sicer pa bom ostala samica.« — Kaj, če bi pri nas razpisali anketo, da se izrazijo ženske v potopu narodov, ki so šli tod skozi. Težko, da bi bile odkritosrčne.

z O ženski frizuri. O današnji ženski frizuri se prerekajo. Nekdo odgovarja, da se vsaka nošnja las spoja z dobo, v kateri živimo in je v soglasju z njihovim čustvom in mišljenjem. Svobodne, polrazdejane frizure za časa revolucije, nenaravne frizure v dobi boja proti naturalizmu, simbolsko pleteni in napudrani lasje iz rokoko — vse to je bilo logično. Eni pravijo, da z današnjo modo izgubi ženska glava mnogo, a drugi mu odgovarja, da ravno svobodni, goli vrat odpre množino novih lepote, čudno delikatnih dražljajev, katerih milina nam je bila še neznana. Danes je ženskam potrebna svoboda — pa naj bo še svoboda vratu.

Po svetu.

s Zaloigra na prestolu. Sedaj med vojsko so listi večkrat poročali o zaloigri nekdanje mehikanske cesarice Šarlote, žene avstrijskega nadvojvode Maksimilijana. Sicer vemo, da so zaloigre med ljudstvom ravnotako kakor one na prestolu, vendar ima pa življenje Šarlotino tako čudne dogodke, da jih tudi mi lahko omemimo. Pripoveduje nam o tem Hrvat Martić v svojih spominih, ki obravnavajo zadnji del mehikanske drame. Ko se je leta 1865. končala meščanska vojska v Zedinjenih državah in so imele te dobro pripravljeno armado, je bilo Napoleonove ekspedicije v Mehiko konec. Unija je videla v Maksimilijanu samo vsiljivca v francoski službi in je pustila Mehiko prostoro, naj uredi svoje razmere z Maksimilijanom kakor hoče. Napoleon je bil preje sicer obljubil, da bo podpiral Maksa do zadnjega, a videč trdno voljo Amerikancev, je svojo armado takoj odpoklical. Šarlota začetkoma ni vedela, kako resna je stvar. Ko je pa izvedela resnico, je šla takoj k Napoleonu in ga je prosila, naj se zavzame za Maksa in njegov prestol. Odpotovala je torej iz Mehike v Pariz, polna upanja. A kemaj je prišla v Francijo, je začelo upanje giniti. Sporočila je bila sicer cesarskemu dvoru, da bo prišla, a nihče je na obali ni prišel pozdravit. Zatajila je svojo jezo in je nemudoma šla naprej v Pariz. Isti uspeh. Sprejeli jo niso tako, kakor je bila pričakovala, dvorni krogi so občevali z njo tako, kakor z vsako potujočo osebo, ki se ustavi slučajno na cesarskem dvoru. Tembolj je pa začela čutiti, da je njeno potovanje v Evropo boj za življenje in smrt. Slednjič je pa prišel dan avdijske pri cesarju. Takoj po predstavi je odšel cesar s cesarico Evgenijo in Šarloto v notranje sobe, pustivši Šarlotino dvorno damo in spremstvo zunaj. Dama pripoveduje: Bog, kakšne so

bile te ure čakanja, te ure bolečin. Razburjena sem bila tako, da me je kar mrzlica tresla. Nisem mogla poslušati, kaj se zgovarjajo ljudje okoli mene, niti nisem mogla zbrati svojih misli: moje srce in moji čuti so bili pri cesarici. Molila sem k Mariji in jo prosila, naj da ubogi Šarlota dušno in telesno moč, da prestane to težko skušnjo. Popolnoma sem bila pozabila na okolico, ko me zdramijo glasne besede iz mojega pozabljenja. Vsi smo se začudeno spogledali, slišali smo razločno jezni glas Šarlote: »Zakaj sem pozabila, kdo sem jaz in kdo ste Vi. Spomniti bi se bila morala, da teče po mojih žilah burbonska kri in ne bi bila smela ponižati svojega rodu s tem, da sem se prosek klonila pred takim pustolovcem, kakor je ta Bonaparte pred menoj!« Slišala sem potem nekaj topega, kakor če pade kako truplo na tla, sledile so minute smrtno tišine, vse okoli mene je poslušalo. Slednjič odpre cesar vrata in me pokliče, glas se mu je od razburjenja tresel. Vrgla sem se k nogam moje cesarice, ki je ležala na nizki zofi, nezavestna, smrtnobleda in mrzla kot kip. Na drugi strani zofe je klečala cesarica Evgenija s steklenico kolonjske vode v rokah, drgnila je s svojimi čudežno majhnimi ročicami nesrečni trpinko čelo, roke in noge. Globoko žalostno mi je šepetala: »Deset minut je že nezavestna. Ali naj pokličemo zdravnika?« Da mi prikrije solze, ki so se ji vdrle, gre Evgenija po kozarec vode in moči suhe ustnice Šarlote. Potem poklekne zopet poleg zofe na tla in hoče dati Šarloti piti, ko ta odpre oči. Divje pogleda na klečečo cesarico, sune kozarec z močjo od sebe, voda se zlije po obleki francoske cesarice, Šarlota pa strašno zavpije: »Proč! Proč! Strup! Morilci! Zastrupiti me hočejo!« Potem se je jokaje privila v svoje roke in mi je šepetala v uho: »Ali si videla to grdo pijačo. Zastrupiti so me hoteli, da se me iznebijo. Nikar me ne zapusti, nikar me ne zapusti, Manuelita, reši me!« Tako je tarnala. Spet se je onesvestila in brezčutno sem jo držala v svojem naročju. Nesrečnici je bil Napoleon povedal, da bodo prepustili njenega moža usodi, zato je izgubila pamet. Vcepila se ji je misel, da jo hočejo zastrupiti, in ta misel je ni zapustila nikdar več. Šla je v Rim k papežu Piju IX., sprejel jo je z očetovskim sočutjem, a pomagati ji ni mogel. Odšli smo iz Vatikana in se podali v bližnji samostan. Bila je nekoliko mirnejša, kakor sicer, in je dovolila, da jo pelje prednica po samostanu okoli. Samostan je bil velika sirotišnica. Prišli so tudi v kuhinjo, hoteli so ji dati neko juho, naj jo pokusi, ko zopet sune krožnik od sebe in pokaže na neki majhen rjast madež na nožu. Govorila je spet o strupu. Hoteli so jo pomiriti; naenkrat pa gre s svojo roko do komolca v vrelo juho, vzame ven kos mesa, se nagne k prednici in ji šepeta: »Bila sem tako lačna in tega gotovo niso zastrupili!« Usmiljenja vredna žena. Strašno je bila njena roka opečena. Od tega dne naprej so jo strogo stražili in le redkokdaj je kaka jasna misel razsvetlila temo njene blaznosti. Zadnja leta je živel v Belgiji v nekem gradu, grozno za-

lostne reči pripovedujejo o njeni blaznosti; ko so vdrli Nemci v Belgijo, so jo odpeljali na Francosko. Kje je sedaj in ali reva še živi, nam ni znano.

s **General Mackensen se bo še izgubil.** Ali pa delajo listi reklamo za njegovo osebo. Enkrat je v nekem kraju na Ogrskem, drugič poskuša ubežati, tretjič ga prepeljejo v Solun, četrtič ostane vendarle v Belgradu . . . tako gre dalje. Zdaj pa pravijo, da ni ne v Budimpešti, ne v Solunu, ne v Belgradu, ampak v Futogu blizu Novega Sada, kjer straži njega in njegov štab cela francoska kompanija. Zdaj lahko premišljuje, kaj je storil on in vojska. Morda mu daje to razmišljanje preveč napora, da je zaprosil francosko oblast, da mu dovoli jahati na izprehod. Dovolilo se mu je, a po končanem izprehodu mora zopet na varno. Zdaj menda čuti, kaj se pravi, biti zaprt v gosposki sobi. Ko pa je zapiral ljudi v vlažne temnice, ni vedel tega.

s **Poslednji vojak, ubit v ti vojni.** V angleških in francoskih časopisih pišejo, da je bil poslednji vojak, ki je padel v svetovni vojski, pešec Beach Thomas, ki je služil aktivno že od leta 1914. Njega je dne 11. novembra prejšnjega leta, ko je že došlo premirje, smrtno ranil drobec. Drugi listi pa zopet trdijo, da sta bila poslednja ubita dva nemška topničarja, ki sta bila ob začetku premirja slučajno smrtno zadeta blizu mesta Hainaut. — Je pač težko dognati, kdo je bil zadnji.

s **Častivredne barabe.** Državnemu svetniku Wolleku so ukradli listnico na vožnji med Eggenburgom in Dunajem. V nji je bilo samo 100 K denarja in drugi važni dokumenti. Takoj drugi dan pa je dobil Wollek po pošti zavitek, v katerem so se nahajali vsi ukradeni papirji, razen sto kron. »Gospod poslanec! Prosim Vas, da vzamete drugič več denarja s seboj, če ne, se v resnici ne izplača. Najbolje je, če jemljete po 5000 do 6000 kron s seboj. V ostalem pa, ker smo nepotrebno vrnili, lahko vidite, da smo pošteni lumpi. Podpis: Žepni tatovi.

s **Umor za umorom.** Človeštvo je prišlo iz štiriletné šole in ni čuda, da so umori in ropi na dnevnem redu. V Gradcu je stopil mehanik Domienko v neko prodajalno jestvin in oddal — meni nič, tebi nič — na lastnika prodajalne strel, ki pa je zažvižgal mimo glave v steno. Nato je hotel umoriti še sebe, pa ni šlo. Uslužbenec v prodajalni se je vrgel nanj in ubranil to dejanje. Ko so ga peljali v ječo, je policija težko branila, da ga ljudska množica ni linčala. Podivjanost od vseh strani.

s **Čuden naslov.** Nek knjigotržec je izdal knjigo z naslovom: Viljem II. — po izpovedbi svojega zobnega zdravnika — petnajst let skrivnosti. To bi šlo, a kako naj se razgovarja intimno, če mu pa popravlja zobe? Zakaj ni izbral brivca? Brivci so igrali v tem oziru že pogosto vlogo v starih povestih. Sicer pa je Viljem pripomoček za reklamo.

s **Vladar postal tajnik.** Leopold Friderik II., nekdanji vladar »von Anhalt«, je vstopil v službo kot tajnik v gledališču bivše lastne prestolnice. Njegov vzgled bo gotovo dobro vplival na bivše nemške

vladarje in prince. V nemških gledališčih je pomanjkanje moči in nemški principi imajo v glumi zadostno prakso, da bodo s uspehom nastopali. Sijaja in parade v gledališčih tudi ne manjka, zakulisnih scen pa tudi ne. Kot nalašč.

s **Tragedija v Londonu.** Polkovni poročnik Rutherford, ki je znamenit radi svojih znanstvenih raziskavanj, je ustrelil zdravnika majorja Setona. London strmi. Vzrok dejanja je popolnoma neznan. Bog ve, kaka tajna mržnja se skriva za tem umorom. Bil je večer, ko je prišel polkovni poročnik k majorju in prosil, da bi rad z njim govoril. Šla sta v jedilnico. Čez četrte ure so se slišali štirje streli.

Aprovizacija.

a **Kis na rdeče izkaznice B 1 do 900.** Stranke z izkaznicami ubožne akcije, znamenovanimi s črko B, dobe kis v torek, dne 28. t. m. pri Mühleisnu. Določen je ta-le red: Dopoldne od 8. do 9. ure štev. 1 do 150, od 9. do 10. ure štev. 151 do 300, od 10. do 11. ure štev. 301 do 450, od 2. do 3. ure štev. 451 do 600, od 3. do 4. ure štev. 601 do 750, od 4. do 5. ure štev. 751 do 900. Stranka dobi za vsako osebo pol litra, kar stane 50 vinarjev.

a **Mast za III. okraj št. 151 do konca.** Mestna aprovizacija bo oddajala mast za tretji okraj na rumena izkazila za mast pri Mühleisnu na Dunajski cesti. Določen je ta-le red: V torek, dne 28. t. m. dopoldne od 8. do 9. ure štev. 151 do 270, od 9. do 10. ure štev. 271 do 390, od 10. do 11. ure štev. 391 do 510; popoldne od 2. do 3. ure štev. 511 do 630, od 3. do 4. ure štev. 631 do 750, od 4. do 5. ure štev. 751 do konca. Stranka dobi za vsako osebo po 40 dkg. Kilogram stane 25 kron.

a **Mast za IV. okraj.** Mestna aprovizacija bo oddajala mast za četrti okraj na rumena nakazila za mast v sredo, dne 29. t. m. in v četrtek, dne 30. t. m. pri Mühleisnu na Dunajski cesti. Določen je ta-le red: V sredo, dne 29. t. m. dopoldne od 8. do 9. ure štev. 1 do 100, od 9. do 10. ure štev. 101 do 200, od 10. do 11. ure štev. 201 do 300; popoldne od 2. do 3. ure štev. 301 do 400, od 3. do 4. ure štev. 401 do 500, od 4. do 5. ure štev. 501 do 600. V četrtek, dne 30. t. m. od 8. do 9. ure štev. 601 do 700, od 9. do 10. ure štev. 701 do 800, od 10. do 11. ure štev. 801 do 900; popoldne od 2. do 3. ure štev. 901 do 1000, od 3. do 4. ure štev. 1001 do 1100, od 4. do 5. ure štev. 1101 do konca. Stranka dobi za vsako osebo po 40 dkg. Kilogram stane 25 kron.

a **Razdelitev masti.** Mestna aprovizacija je začetkom meseca razdeljevala špeh hrvaških prašičev po 18 K. Prišli so na vrsto vsi okraji, razven tretji okraj od št. 150 dalje in četrti okraj. Sedaj za enkrat ni pričakovati novega dovoza prašičev. Da ne bo tretji in četrti okraj prikrajšan, dobi prihodnji teden zato mast po 25 kron za kilogram. Ker je razpoložljiva zaloga omejena, je samoobsebi umljivo, da stranke, ki na zadnjo delitev špeha niso reflektirale in so imele priložnost do nakupa, sedaj ne morejo dobiti masti. Razdelitev je namenjena izključno le za tretji in četrti okraj.

Peter Klemen:

Moja pot.

Zapiski kurirja, ki je hodil prepočasi.
(Dalje.)

Moji sopotniki so se bili že naveličali gneče v ozkem kupeju drugega razreda. Zato so že na poti proti Zagrebu sklenili, da pošljejo k načelniku postaje gospoda doktorja Ivana L., naj nam ta izposluje pri najvišji kolodvorski inštanci ali cel vagon ali pa vsaj separaten kupe.

Dr. Ivan L. je sicer pridno izvršil svoj

Laneno olje

Prima okoli 100 l je naprodaj. Ponudbe pod „Veletrgovina“ na Beseljak & Rožanc, Frančevo nabrežje št. 5.

Poslednjo nam zno perilo, lepo novo, se prida. Naslov pove uprava lista pod št. 630.

Neizprosna usoda je zahtevala od nas žrtve; umrl je v soboto dne 25. t. m. po mukopolni bolezni, katero si je nakopal na bojnem polju, naš srčno ljubljeni edini sin, ozir. brat

Ivan Wucherer

v najlepši mladeniški dobi 21 let.

Truplo predragega pokojnika se bo v ponedeljek ob 4. uri pop. v hiši žalosti v Lescah svečano blagoslovilo in nato se preneslo na tamošnje pokopališče k večnemu počitku.

Sv. maše zadušnice se bodo darovale v farni cerkvi.

LESCE, dne 26. januarja 1918.

Franja Wucherer
mati

Marija in Polidica
sestri

posel, a načelnik postaje mu je žalibog odgovoril, da nima na razpolago ne kupeja, š manj pa kar cel vagon, kot smo si domišljali mi, odposlaniki države SHS. Pač pa je bil gospod načelnik tako vljuden, da nam je prepustil odprti poštni voz za prtljago, kjer smo potem zmrzovali do Gyekényesa vsak po svojih močeh. Sneg je šel, kot bi se berači trgali, mi pa smo se menili o ne vem, čem, gotovo pa je, da smo pred vsem godrnjali čez železniško upravo SHS, ki svojim delegatom ne poskrbi niti poštenega vagona, ko se vozijo v tujino po velepomembnih opravkih. Pa saj razumete, kako resno sem jaz smatral vso zadevo in s kako vneto sem se udeležil vsaj potovanja, če mi tudi kuriranje ni šlo kar nič izpod nog.

Tako je odšel vlak z nami proti ogrski ravnini. Debatirali smo in »razgovarjali«, kje dobimo kaj za pod zob, kajti lačni smo bili postali. Zlasti dr. Červiček je težko pričakoval, da dospemo v Gyekényes, kjer se je nadejal obilnega ručka (kosila). A tudi tam nismo dobili ničesar, in tako smo vsaj lahko zabavljali dalje. V Gyekényesu smo se morali tudi presesti. V Veliki Kaniži sem kupil malo štruco kislega kruha za dvanajst kron. Rad sem jih dal, a kruha nisem rad jedel, četudi je bil ogrski izdelek. Tako smo se prerivali dalje, stojé, čepé in sedé, dokler nismo drugi dan ob petih zjutraj prišli na Dunaj in se nastanili v hotelu Tegetthoff v prvem okraju.

Krog devete ure istega dne smo se našli v kavarni, da gremo v švicarski konzulat prosit za potne liste v blaženo deželo miru in stroge nevtralizacije.

Prišli smo tja, a doživeli smo morali novo razočaranje. Povedali so nam zelo mirno, kot se spodobi nevtralnemu ljudem, da je Švica ravno prejšnji dan zaprla mejo iz strahu pred boljševizmom in zaradi železniškega štrajka. Pripomnil na je gospod konzul, da je voljan umočevati našo zadevo in telegrafirati v Bern s priporočilom, da smo na videz poštene ljudje in bi se nam voh v Švico brez nadaljnjega lahko dovolil. Glede odgovora so nam rekli, da lahko

pridemo vprašat že isti dan zvečer, ali pa drugi ali tretji dan. Vsa ta suha prijaznost pa je bila taka, kot bi hotela reči, da je bolje, če vas sploh ni več.

A šli smo kljub temu poizvedovat že isti večer, hodili smo izpraševati drugi in tretji dan. Odgovor pa je bil vedno isti: še nič ni prišlo, a upamo, da pride danes, jutri ali pojutrišnjem.

Mi smo med tem čakanjem prebili marsikatero dolgočasno uro. Doktor Milko je venomer telefoniral. To je menda njegova največja in edina strast. Kamor je šel, je rekel, da gre telefonirat, naši Ča- Kaj- in Štokavci pa so se smejali in hodili »razgovarati« v Jadransko banko, opoldne pa v gostilno na ručak, tam jih je bilo najlažje najti. Mene so rabili že na Dunaju za kurirja. Hodil sem izpraševati na švicarsko poslanstvo zaradi telegrama, dobil sem nalog, da oskrbim za misijo pri železniškem ministertvu poseben kupé do Inomosta.

Pri železniškem ministertvu oziroma kot se imenuje sedaj: državni urad za promet, so bili zelo prijazni, tako vljudni so bili, kot pri Jugoslovanih, v uradih seveda, tega še nisem bil nikoli opazil. Kupeja za našo delegacijo sicer nisem dobil, a dali so mi dovoljenje, tiskano in pisano, da lahko gremo na peron, preden je vhod odprt, in si izberemo mesto, ki bi imelo najmanj lesenih šip in največ udobnosti. Torej prostor nam je bil zagotovljen, srce clajšano.

Istega dne pa so nekateri gospodje od komisije, bili so doktorji Ivan L., Milko in Červiček, srečali pri konzularni agenturi, katero vodi velika slovenska kirurška kapaciteta, nekoga Angleža, Mister Browna, ki je bil prišel tja, da izposluje za one Angleže, ki so bili med vojsko internirani na Dunaju in ki so se hoteli ravno one dni vrniti čez Jugoslavijo in Italijo domov, dovoljenje za preči prehod čez naše ozemlje.

Gospod Brown je dovoljenje seveda dobil, a naši delegati so ga v zameno prosili, če bi se smeli tudi mi priklopiti tej angleški ekspediciji.

Ni nam odbil prošnje, obljubil nam je, da nas hoče vzeti v posebno zaščito, zlasti pred Italijani, ker je, četudi Anglež, dobro razumel ne ravno preveč prijazno razmerje med Jugoslovani in Italijo. Zagotovil je, da hoče ravnati z nami kot z Angleži samimi in nas bo tudi napram Italijanom izdajal, če bi bilo treba, za pristne Angleže.

Doktor Červiček je opoldne v svoji znani istrski zgovornosti pripovedoval: »Danas rečujemo. Mister Brown je sasvim čestit čovjek.« Ker telegrama iz Švice še vedno ni bilo, nam res ni kazalo drugače, kakor da postanemo vsaj za nekaj dni Angleži. In zvečer istega dne, bilo je 22. novembra, smo šli na Južni kolodvor, da se odpelimo, kakor je bilo rečeno, krog devetih proti Ljubljani in Trstu.

Prišli smo res o pravem času, a vlak, ki je bil rezerviran za angleško ekspedicijo, je odšel šele krog polnoči z Dunaja.

Počasi nam je šla ta vožnja izpod nog. Na vsaki postaji smo stali in čakali ne vem koga.

(Dalje.)

Mirko Tratnik

Minka Tratnik roj. Slabe

poročena

Ljubljana

Litija

Vreče, dobro ohranjene, za žito, moko i. t. d., se
Španska stena 3 do 4 metre dolga in 2 metra visoka, se kupi.
2 polnojarmenika (Vollgatter) 18 ozir. 30" se kupita.
Elektromotor 220 voltov, 25 do 30 HP se kupi.

Ponudbe pod „Veletrgovina“ na

Beseljak & Rožanc

Frančevo nabrežje št. 5.

Ugrabljena dediščina.

Kriminalen roman. Napisal: Rihard Dallas.

(Dalje.)

Nato je vstal državni pravdnik, da odgovori na braniteljev govor. Tudi on je stal pod vtisom tega, kar je slišal. Opomnil je porotnike, naj se drže samo dejstev.

Porotniki so pazno poslušali njegovo razmotrivanje, in bati se je bilo, da bo zbrisan vtis Litelovega govora.

Predsednik je dal porotnikom čas, da se posvetujejo. Njegov pregled nad dokaznim gradivom je bil pošten in nepristranski, a nikakor ne v dobro obtoženca.

Ko so šli porotniki, se je oddaljilo mnogo navzočih iz dvorane. Litel je ostal na mestu in se zamislil.

»Bojim se,« je dejal, »da je bilo vse zaman.«

Jaz nisem dvomil o krivdi Wintersa, a dvomil sem o tem, da bo izpuščen ali ne. Boljše stvari ni bilo pričakovati; a on, Winters, je sedel nepremično, kot da se to nje-ga niti ne tiče.

XII. poglavje.

Porotniki se niso mogli zediniti. Deset glasov je bilo za obsodbo, a trije, da se ga izpusti. Zato je morala biti še ena razprava.

Ko je prišel Litel iz sodišča, me je spremil v moj urad, ker je hotel prositi, da se razprava odgodi za dalj časa; zato je hotel govoriti z državnim pravdnikom. Izjavil je, da mu je treba počitka za ta čas; to je tudi pričal njegov obraz, ki ni bil videti nikdar tako utrujen.

Pravdnika sva našla v uradu z njegovim pobočnikom in nadzornikom. Litel je prosil, naj se odloži razprava za štiri tedne, da premeni zrak in se odpočije. Prošnja je bila uslišana.

»Mislim, gospod Litel,« je dejal državni pravdnik, »Vi potrebujete časa tudi, da najdete potrebnega dokaznega gradiva, da boste malo podprli svoj res lep opis motilca, kot ste ga opisali pri razpravi.«

Litel pa je odgovoril mirno, da je edini pogrešek v celi stvari na tem, da manjka enega očividca, kar je pa zadeva državne, ga pravdnika.

Ko smo zopet prišli v sobo, smo našli Milesa, ki nas je čakal. Povedala sva mu, da je razprava odložena in je s tem dana njemu prilika, da nabere gradiva.

»Kakšne vrste gradiva?« je vprašal Miles.

»To je vseeno, samo da se reši obtoženca,« je odvrnil.

»Kaj bi bilo, če dobimo pravega zločinca?« je vprašal Miles dalje.

»Ali mislite, da ga boste našli?« je vprašal Litel.

»Bom poskusil,« je dejal.

»Dobro,« je pripomnil Litel. »Jaz se odpeljem in bom nekaj časa odsoten. Do tedaj pa imate čas, da preiskujete. Kar se mene tiče, ne verjamem, da boste v ti smeri imeli uspeh.«

Detektiv ni odgovoril. Jaz sem vprašal Litla, kdaj namerava odotovati. Dejal mi je, da drugi dan. Povabil sem ga na

večerjo, kar je sprejel z veseljem; nato sem dejal:

»Pa tudi Davisa in Van Bulta bom poklical. Vsi bomo veseli, da pred vašim odhodom prebijemo še par uric skupaj.«

Litel je bil zadovoljen: Ko se je pripravil na odhod, je pogledal na Milesa, ki nama je obračal hrbet in listal po knjigi, ki je bila na mizi.

Ko je Litel šel, sem čakal, da bo Miles začel govoriti o stvari, radi katere je prišel, a se ni dal motiti v branju.

Slednjič sem ga vprašal, če ima kako osnovo, po kateri bi začel zasledovanje in dejal, da odobravam njegovo odločitev, da najde krivca in da ne verujem, da bi bilo to nemogoče, kot se zdi Litelu.

On je zanikal z glavo.

»Teško bo šlo, o tem ni dvoma,« je dejal. »Toda vedno mislim, da se mi posreči.«

»Povejte mi svojo osnovo,« sem zaprosil.

»Mislim, da nimate nič proti temu, če za zdaj prepustite vse meni,« je dejal.

Bil sem tako iznenađen, da nisem mogel takoj odgovoriti. Ta človek, ki je do tu šel za meno, me hoče potisniti v stran in prevzeti vodstvo.

»No,« sem dejal, ko sem se opomogel od začudenja, »ali hočete, da stvar pustim popolnoma?«

»Nikakor ne?« je dejal. »Samo želim, da mi pustite, da nekaj dni delam popolnoma samostojno. Zamislil sem prav poseben načrt, zato mislim, da bi Vam sodelovanje ne bilo ugodno. Prepustite stvari meni, v kratkem Vam bom poročal o uspehu in se potem popolnoma podredil Vašemu vodstvu.«

To pomanjkljivo zaupanje z njegove strani me je malo poniževalo. Ko je odšel, sem se zamislil v njegovo nenavadno obnašanje; ko si ga nikakor nisem mogel razjasniti, sem se pomiril in sklenil, da bom kar najbolje uporabil ta čas brezdelja, ki mi je bil odmerjen.

Poslal sem pozivnice na Davisa in Bulta, rešil nekaj drugih stvari, okoristil se s svobodo in jahal na izprehod. Bil je mrzel in jasen zimski dan, globoko sem vdihaval krepek zrak v pljuča in popravil stremena.

Ko sem jahal nekaj ur, sem se vračal domov. Na poti sem dohitel neko damo, ki je tudi jahala. Ko sem hotel mimo nje, sem zaslišal naenkrat, da je zaklicala moje ime. Ustavil sem se, obrnil in spoznal Belo Stantonovo.

Ona se mi je približala polagoma in božala konja po vratu. Sprva sem podvomil, če sem slišal dobro, ker sem jo komaj poznal, videč jo dvakrat ali trikrat na sodišču. Moj dvom je razblinilo prijazno kimanje, s katerim se mi je približala. V svoji obleki za jahanje je napravljala ugoden vtis, dražestno je sedela na konju in se zibala ter pri tem gledala koketno.

»Vi boste raje jahali z meno, nego sami?« je vprašala z najlepšim pogledom. Dejal sem, da me radosti, da sva se našla, in sem spodbodel konja do njenega. Ko sva jahala dalje, je dejala, da je gojila željo že dolgo, spoznati me; da smo mi stari prijatelji, četudi je ta sestanek prvi; govorila je še druge slične stvari, ki jih moški rad sliši iz ust lepe ženske, če tudi je to samo igra z njim.

»Ali ne mislite, da se včasih vzbudi simpatija med dvema človekoma, ne da bi prej govorila med seboj?« je dejala, položila roko na moje rame in me pogledala zvedavo.

Večkrat sem poskusil, da se opravičim radi slabosti tega trenutka. V srcu sem čutil čar, ki ga je ta žena napravila name. Bila je lepa in je znala mamiti moške.

Že se je začelo mračiti, mesec je sijal z neba. V dolgem drevoredu, ki se je vlekel pred nama, ni bilo nikogar, sama sva šla samotno pot. Ko sem začutil dih ljubezni, sem pogledal v njeno lepo lice, ki je bilo obrnjeno proti meni in sem pozabil ta hip na vse ostalo. Nagnil sem se, da bi ji zrl v oči...

S smehom me je udarila z bičem po prstih, spodbodla konja in se oddaljila od mene. Nihče ne dovoli, da bi se z njim tako igralo, in ko sem jezditel za njo v diru, sem se odločil, da se ne dam več zapeljivati od nje, pač pa uporabiti priliko, da izvem kaj več o Hvajtovi smrti.

Ko se je naveličala šale, da dirjam za njo kot preganjalec, je ustavila konja, počakala, da sem se ji približal in dejala, da je moj konj dober in vztrajen.

»Da,« sem dejal nevoljen, »a tudi hiter dovoli, da koga doteče...«

Ona pogleda konja ravnodušno in reče:

»Mislim, da je napel vse svoje moči. Zdi se mi, da je utrujen, ali ne?«

Smatral sem, da ni vredno, da bi odgovoril. Bilo bi se kmalu dogodilo, da bi bila končala najino jezdjenje molče, ker je molčala tudi ona. Ko sva se približala mestu, sem dejal, kar mi je bilo na srcu.

»Čudno je,« sem začel, »da sva jaz in vi v tako ozki zvezi, kar se tiče Hvajtove smrti.«

Začudeno me je pogledala in ni bila ravno vesela ob nepričakovani spremembi razgovora.

»Ne vem, kaj mislite s tem reči,« je dejala. »S Hvajtovo smrtjo nimam ničesar opraviti.«

»Ne, ni neposredno,« sem dejal. »Ono noč, ko je bil umorjen, sem bil jaz v njegovi hiši in on v vaši.«

»Vi ste morda bili v njegovi,« je dejala ona, »a jaz ne vem, da je bil on v moji.«

»On je vendar pustil pri vas svoj plašč,« sem dejal.

»Recimo naravnost: njegov plašč je bil puščen pri meni,« je dejala in pristavila: »Govoriva rajši o čem drugem, ta stvar me žalosti.« Glas ji je drhtel.

(Dalje.)